

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 58.053.019 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.053.019 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Пелешок Ользі Олексіївні** з галузі знань 06 «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика» на підставі публічного захисту дисертації «Краєзнавчий наратив районної преси Тернопільщини початку ХХІ століття».

Пелешок Ольга Олексіївна, 1988 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка у 2011 р. та отримала диплом спеціаліста за спеціальністю «Журналістика» і здобула кваліфікацію журналіста.

Упродовж 2011–2015 рр. працювала старшим лаборантом кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. З вересня 2017 р. по серпень 2021 року навчалася в аспірантурі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. З червня 2022 р. обіймає посаду старшого лаборанта кафедри романо-германської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Здобувачка має 19 наукових публікації за темою дисертації, з них: 1 стаття у співавторстві у періодичному науковому виданні, що індексується наукометричною базою Scopus; 4 одноосібні наукові статті у фахових наукових виданнях, затверджених МОН України; 2 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку Європейського Союзу; 2 статті у періодичних наукових виданнях України та 10 тез у збірниках матеріалів міжнародних та українських науково-практичних конференцій (5 тез – у збірниках матеріалів конференцій міжнародного рівня, 5 тез – у збірниках матеріалів конференцій всеукраїнського рівня). Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії:

Статті у періодичних наукових виданнях, що індексуються міжнародною наукометричною базою Scopus:

1. Tkachenko O., Zhylenko I., Poplavska N., Virchenko I., Havryliuk I., Peleshok O. Social communication management modelling. *Estudios de economía aplicada*. 2020. № 38 (4). URL: <https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.4050>.

Статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б»:

1. Пелешок О. О. Краєзнавча проблематика у пресі Тернопільщини: історичний аспект. *Образ*. 2018. № 3(29). С. 53–59. URL: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2018.3\(29\)-53-59](https://doi.org/10.21272/Obraz.2018.3(29)-53-59)

2. Пелешок О. О. До проблеми краєзнавчого наративу у вимірах журналістики: науково-інтерпретаційна парадигма. *Обрії друкарства*. 2019. № 1(7). С. 124–134. URL: [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2019.1\(7\).169572](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2019.1(7).169572)

3. Пелешок О. О. До проблеми регіональної ідентичності в краєзнавчому дискурсі: районні газети Тернопільщини. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2019. № 46. С. 124–130. URL: <https://doi.org/10.30970/vjo.2019.46.10040>

4. Пелешок О. О. Преса Тернопільщини 1941–1944 років: краєзнавчий аспект. *Образ*. 2020. № 2 (34). С. 63–71. URL: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2020.2\(34\)-63-71](https://doi.org/10.21272/Obraz.2020.2(34)-63-71)

Статті в інших наукових виданнях країн ЄС:

1. Tkachenko O., Sadiwnychyi V., Zhylenko I., Havryliuk I., Virchenko I., Poplavska N., Peleshok O. Management of social communications of enterprises. *International Journal of Management (IJM)*. 2020. Vol. 11, № 7. P. 293–302. URL: https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJM/VOLUME_11_ISSUE_7/IJM_11_07_028.pdf.

2. Poplavska N., Peleshok O. Mediacustomization and modern informational space. *Media początku XXI wieku. Logistyka i administrowanie w mediach. Zarzadzanie Big Data*. 2019. P. 37–43. URL: http://logistykamediw.pl/site/wp-content/uploads/2019/05/Antologia_tekstow_Katedry_Technologii_Informacyjnych_Mediow_Tom_4_WDIB_UW.pdf.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Пелешок О. Універсалізація сучасного журналіста в контексті кросмедійності. *Mediaпростір*. 2014. № 5. С. 87–90.

2. Пелешок О. Біографіка на сторінках преси Тернопільщини: краєзнавчий аспект. *Українська біографістика*. 2019. № 18. С. 333–340. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ubi_2019_18_26

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Струганець Любов Василівна, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та методики її навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження: На основі класифікацій учених, які займалися різноманітними питаннями краєзнавства в Україні, здобувачка виділила п'ять проблемно-тематичних груп публікацій краєзнавчої тематики: 1) географічна, 2) економічна; 3) історична; 4) мистецька та 5) етнографічна. Але в роботі не оминула огляду матеріалів і на суспільно-політичну тематику (йдеться про події Помаранчевої революції, проукраїнську політику часів президентства Віктора Ющенка, відстоювання громадянами національної ідеї за президентства Віктора Януковича). До якої групи публікацій можна віднести такі матеріали?

2. Зикун Наталія Іванівна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, в. о. декана факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту Державного податкового університету. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1) Авторкою, як переконаємося, достатньо широко тлумачиться поняття нарратив – подеколи фактично ототожнюється з журналістською публікацією нарративного формату – наприклад, на с. 137 читаємо: «тут публікуються

наративи як штатних журналістів, так і дописувачів-науковців, письменників». Здається доцільним більш повне й розлоге виписування сутності поняття газетного нарративу, чітке й узагальнене тлумачення краєзнавчого нарративу, що повною мірою відображало б оригінальну авторську позицію, а також багатоаспектність, відтак – і багатозначність терміна.

2) На нашу думку, у роботі подеколи автор не дотримується розмежування понять локальний і регіональний (зокрема, с. 87-88; с. 191) або ж не зовсім чітко кваліфікує місце районних газет у цій класифікаційній системі.

3) Здається не зовсім коректним використання терміна медіація на с. 2, коли говориться про «досвід у медіації краєзнавчого контенту», очевидно, що там ідеться про медіапрезентування або медіатранслявання. Терміном «медіація» позначається «залучення посередника (медіатора) для вирішення спору».

4) Авторка обґрунтовано визнає, що регіональна журналістика представлена як друкованими газетами і журналами, так і електронними версіями цих видань, а також сайтами, які не мають друкованого аналога» (с. 88). Здається, цікавим могло б бути зіставлення краєзнавчо-нарративного потенціалу цих форматів – друкованого й електронного.

5) Важливою у дослідницькому плані є парадигматика краєзнавчого контенту районної преси Тернопільщини – у дисертації багато цифрових характеристик щодо переважання певної теми в краєзнавчих публікаціях тих чи тих районних газетах, однак не подаються авторські припущення чи коментарі дослідниці щодо причин цього (наявність особливого матеріалу, автури, редакційної політики тощо) та значення, що могло б, на нашу думку, суттєво збагатити висновки авторки й стати основою для формулювання рекомендацій для медіапрактиків.

6) У роботі дуже слушно підкреслюється, що особливе зацікавлення викликає проблемно-тематична різноманітність розглянутих краєзнавчих публікацій, проаналізовані наративи віднесені до однієї з підтем (що відповідають основним напрямам досліджень краєзнавства в Україні): географічної, економічної, історичної, мистецької та етнографічної. На нашу думку, не менш важливим є й чітке окреслення тематичного діапазону всередині кожної з тем.

3. Мітчук Ольга Андріївна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1) В окресленні теоретико-методологічних аспектів дослідження дисертантка досить ґрунтовно описує різні підходи до вивчення нарративу як наукової проблеми. Варто було б чіткіше розмежувати поняття краєзнавчий нарратив, медіанарратив, газетний нарратив, вказати на їх специфічні особливості.

2) У підрозділі 2.2 авторка докладно аналізує районні газети, поділяючи їх на три медійні райони (північний, південний і центральний). На мою думку, доречно було б зупинитися тут на чіткішій аргументації такого поділу.

3) У дисертації ретельно простежено наповнення краєзнавчим контентом районів Тернопільщини впродовж п'ятнадцяти років (2000–2015 рр.). У зв'язку з цим цікаво було б для суспільно-інформаційної обізнаності дізнатися думку

дисертантки щодо того, чи змінювалася впродовж цього періоду динаміка тематичних груп (географічної, економічної, історичної, мистецької та етнографічної). Попри представлені у дисертації додатки, рисунки та таблиці, які емпірично підтверджують краєзнавчу парадигму районів Тернопільщини досліджуваного періоду, практичну значущість представлені роботи, на мою думку, міг би посилити детальніший опис способу конструювання вибірки.

4. Вільчинська Тетяна Пилипівна, доктор філологічних наук, професор, декан факультету філології і журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1) На наш погляд, подекуди доцільно було б змінити послідовність викладу певних положень, як-от відповідно до змісту поміняти місцями два останні завдання у вступі (с. 20), а також переставити місцями підрозділи 3.1.1. і 3.1.2, оскільки переважає в краєзнавчих наративах історична тематика.

2) Бажано було б уніфікувати в роботі деякі терміни, наприклад, тематичний контент краєзнавчих наративів дисертантка визначає то як групи (с. 6), то як підгрупи (с. 22) або історичний контент в одних випадках як теми, а в інших – як підтеми (пор.: тема Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) (с. 157) і підтема Тернопільщина в роки Другої світової війни та післявоєнної відбудови (1939 – початку 1950-х рр.) (с. 158).

3) Слід уточнити, до якого медіарайону – північного (с. 5) чи центрального (с. 90) належить Зборівський район і газета «Зборівська дзвіниця».

4) Із питань, що залишають простір для дискусій, відзначимо те, що стосується розмежування методів контент-аналізу як одного з основних у роботі та методу кількісно-якісного аналізу, зазначеного у підрозділі 1.2 (с. 58-59).

5. Решетука Тетяна Василівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1) У підрозділі 2.1 здійснено ґрунтовий огляд часописів краю від зародження пресодрукування і до 90-х років ХХ століття. Тернопільщина у цей більше як столітній період входила до різних державних утворень, проте в анотації дисертаційного дослідження подається ця інформація дещо звужено (с. 4).

2) Позитивно оцінюючи зваженість і послідовність висновків до розділу «Районна періодика Тернопільщини в інформаційному просторі», помітили певну невідповідність у них та тексті підрозділу 2.1. На с. 72, посилаючись на спогади українського правника, громадського діяча, публіциста Євгена Олесницького, дисертантка зазначає: «Започаткування періодики Тернопілля пов'язують із рукописною газетою «Сніп», яку у 1876 р. взявся видавати гурток гімназистів-«громадівців». А у висновках до підрозділу зазначено: «Історія місцевої журналістики починається з 1878 р., коли у Тернополі почала виходити газета «Podolanin» (с. 135).

3) У підрозділі 3.2 детально проаналізовано усталені різновиди нарисів (портретно-психологічний, проблемно-аналітичний та подорожній), однак

етнографічний нарис, який також виокремлено дисертанткою, згадується лише побіжно, відсутня його чітка дефініція, конкретні приклади. На нашу думку, доцільно було б детальніше зупинитися на цьому різновиді нарису, вказати його типологічні риси, дати чітке визначення.

Результати відкритого голосування:

«за» – 5,

«проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Пелешок Ользі Олексіївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 06 «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Л. Струганець
Любов СТРУГАНЕЦЬ